

Sygn. akt IV U 264/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Kowalska-Kulik

Protokolant: sekr. sąd. Ewa Rusnarczyk

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania H. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N.

z dnia 21 stycznia 2013 roku znak: (...)

w sprawie H. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.

o emeryturę

oddala odwołanie

Sygn. akt IV U 264/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 5 grudnia 2013 roku

Decyzją z dnia 21 stycznia 2013 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43), odmówił H. K. przyznania emerytury na podstawie art. 184 w/w ustawy z uwagi na fakt, że na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Okres składkowy i nieskładkowy odwołującego się na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 29 lat, 11 miesięcy i 2 dni. Z racji zatrudnienia w szczególnych warunkach uznano odwołującemu okres 11 lat, 10 miesięcy i 12 dni. Za pracę w szczególnych warunkach nie uznano zatrudnienia w okresie od 2 lutego 1973 roku do 30 czerwca 1982 roku, ponieważ stanowiska zajmowane przez odwołującego nie zostały wymienione w zarządzeniu resortowym.

Od powyższej decyzji odwołał się H. K., zarzucając, że decyzja odmawiająca przyznania mu emerytury jest niezgodna z rzeczywistym stanem faktycznym. W związku z tym odwołujący wniósł o zmianę decyzji i przyznanie emerytury. W uzasadnieniu wskazał, że w okresie od 21 listopada 1974 roku do 30 czerwca 1982 roku pracował jako samodzielny planista przy wydziale obróbki cieplnej w Fabryce (...) w G.. Była to praca w szczególnych warunkach, co potwierdził pracodawca w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych. Wyjaśnił, iż praca na

stanowisku samodzielnego planisty polegała na kontroli międzyoperacyjnej oraz dozorcze inżynieryjno-technicznym pracy wykonywanej przez innych pracowników zatrudnionych na stanowiskach, na których wykonywano prace w warunkach szczególnych

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy, podnosząc argumentację, którą posłużył się w zaskarżonej decyzji, wniósł o oddalenie odwołania. Organ rentowy wskazał, że za okres pracy w szczególnych warunkach nie uznano zatrudnienia od 2 lutego 1973 roku do 30 czerwca 1982 roku na stanowiskach starszego referenta technicznego i samodzielnego planisty w Fabryce (...) S.A. w G.. Zdaniem organu rentowego praca odwołującego w powyższym okresie, na którą składały się również czynności biurowe i inne, nie związane bezpośrednio z produkcją, nie może być traktowana jako wykonywana stale i w pełnym wymiarze godzin przy stanowiskach wymienionych w załączniku do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki.

Bezspornym w niniejszej sprawie jest, że H. K., ur. (...), udowodnił na dzień 1 stycznia 1999 r. okres zatrudnienia (składkowy i nieskładkowy) wynoszący 29 lat, 11 miesięcy i 2 dni. Posiada okres zatrudnienia w szczególnych warunkach w wymiarze 11 lat, 10 miesięcy i 12 dni (od 20 czerwca 1969 roku do 1 lutego 1973 roku, od 1 lipca 1982 roku do 31 października 1982 roku i od 1 listopada 1982 roku 30 września 1990 roku). Odwołujący nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Wniosek o przyznanie emerytury złożył w dniu 16 stycznia 2013 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 1 września 1966 roku do 31 grudnia 1992 roku H. K. był zatrudniony w Fabryce (...) S.A. w G.. W okresie od 21 listopada 1974 roku do 30 czerwca 1982 roku odwołujący się pracował na stanowisku samodzielnego planisty w Wydziale (...) (obróbki cieplnej). Wydział ten zajmował się produkcją narzędzi i urządzeń wiertniczych. Produkcja wykonywana była na dużej hali, na której pracowali pracownicy zatrudnieni w warunkach szczególnych (np. spawacze, tokarze, frezerzy). Nad halą znajdowało się duże pomieszczenie biurowe, z którego korzystali m.in. planiści wydziałowi, sekretarki. Na hali panowało m.in. duże zapylenie, hałas, a w związku ze słabą izolacją, latem była wysoka temperatura.

Odwołujący jako planista wydziałowy odpowiadał za zabezpieczenie pracy pod kątem dostarczenia dokumentacji, zapewnienia materiału i odbioru wykonanych elementów. Odwołujący samodzielnie nie sporządzał żadnych planów, zajmował się tylko ich realizacją. Realizował zadania w oparciu o plany uzgadniane przez kierownika wydziałowego, szefa produkcji i kierownika rozdzielni. Na początku zmiany odwołujący brał udział w krótkiej odprawie z kierownikiem planowania. Otrzymywał harmonogram (plan) dzienny, z którego wynikał zakres planowanej dziennej produkcji, a także przewodniki, dokumentację konstrukcyjną i technologiczną, z którą musiał się zapoznać. Następnie dostarczał tę dokumentację na poszczególne stanowiska pracy znajdujące się na hali produkcyjnej. W oparciu o posiadaną dokumentację H. K. wskazywał jaki materiał i w jakiej ilości ma zostać dostarczony na poszczególne stanowiska produkcyjne (odnotowując to w przewodnikach). Materiały te były przewożone przez operatorów wózkowych z magazynu na stanowiska produkcyjne. Po wykonaniu poszczególnych elementów odwołujący zliczał je, sporządzając kwity zdawczo- odbiorcze, w których wpisywał nr zlecenia, nazwę i ilość; ewentualnie wskazywał miejsce, gdzie należało je przetransportować (np. do dalszych etapów produkcji).

Odwołujący sporządzał dokumentację w postaci kwitów zdawczo-odbiorczych i arkuszy postępu robót (harmonogramów) z rozliczeniem m.in. ilości sztuk wykonanych elementów oraz liczby wadliwych produktów. W harmonogramach odnotowywał też np. informacje o zakłóceniach toku produkcji i na czym one polegały. Harmonogramy odwołujący przekazywał kierownikowi planowania. Czynności te odwołujący wykonywał w wydzielonym pomieszczeniu biurowym, praca w biurze zajmowała mu około 2-3 godzin w ciągu dnia, resztę pracy wykonywał na hali. Odwołujący był zobowiązany do zabezpieczenia produkcji pod kątem jej terminowości i ilości. H. K. nie sprawował dozoru inżynieryjno-technicznego ani kontroli produkcji jakości. Bezpośredni dozór nad produkcją sprawowali mistrzowie i brygadziści, a nad jej jakością - pracownicy działu kontroli jakości.

Razem z odwołującym się w Fabryce (...) S.A. w G. pracowali W. S. oraz J. Z. na stanowisku mistrzów.

dowód: świadectwo pracy z dnia 15.02.2000r. k. 11 akt ZUS, pismo (...) z 30.07.2012r. k. 29 akt ZUS, zeznania świadków zawarte w protokole rozprawy z 6.08.2013r.: W. S. od 07:13 min do 27:52 min, J. Z. od 28:33 min do 46:35 min, częściowo zeznania odwołującego od 47:08 min do 01:05:55 min. zawarte w protokole rozprawy z 6.08.2013r., oraz od 02:11 min do 29:16 min protokołu rozprawy z 26.11.2013r., akta osobowe – w załączeniu

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy (w tym aktach organu rentowego i aktach osobowych odwołującego się), której autentyczności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd oparł się również na zeznaniach świadków W. S. i J. Z. oraz w większej części na zeznaniach odwołującego, uznając je za wiarygodne, spójne, logiczne, a także zgodne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Świadkowie, podobnie jak odwołujący się, pracowali w Fabryce (...) S.A. w G.. Szczegółowo opisali zakres jego obowiązków i specyfikę zatrudnienia odwołującego się. Przesłuchani w sprawie świadkowie pracowali na stanowiskach mistrzów, dlatego mieli oni dokładne wiadomości odnośnie zakresu obowiązków H. K.. Sąd nie dał wiary zeznaniom odwołującego, iż w pomieszczeniu biurowym przebywał od 30 minut do godziny dziennie, gdyż były one sprzeczne z zeznaniami świadków (św. J. Z. wskazał, że czas ten wynosił od 2-3 godzin dziennie).

Ze zgromadzonych w sprawie dowodów wynika, że odwołujący się w spornym okresie od 21 listopada 1974 roku do 30 czerwca 1982 roku na stanowisku samodzielnego planisty w Wydziale (...) nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie sprawował on dozoru inżyniersko-technicznego ani kontroli produkcji jakości; wykonywał natomiast częściowo kontrolę międzyoperacyjną (w zakresie dotyczącym odbioru wykonanych elementów, ich liczenia i przekazywania do dalszych etapów produkcji), ale nie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie H. K. w świetle poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych nie zasługuje na uwzględnienie.

Według art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Stosownie do ust. 2 cytowanego przepisu, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu.

Zgodnie z ust. 2 art. 32 cyt. ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Z kolei ust. 4 cyt. przepisu stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z powyższego wynika, że w celu ustalenia, czy odwołującemu się przysługuje emerytura w wieku niższym niż wynikający z art. 27 ust. 1 przywołanej ustawy (tj. w wieku niższym niż 65 lat w przypadku mężczyzn), należy odwołać się do przepisów dotychczasowych, w szczególności do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43, z późn. zm.). Zgodnie z § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Stosownie do § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W świetle § 2 ust. 2 w/w rozporządzenia zakład pracy stwierdza zatrudnienie w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okoliczności także w oparciu o inne dowody. Postępowanie w sprawach emerytalnych jest bowiem dwuetapowe, stąd też przed organem rentowym "sprawa emerytalna" ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę- uprzednio administracyjna- staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ubezpieczony jako strona faktycznie słabsza korzysta ze wzmożonej ochrony procesowej, którą gwarantują szczególne przepisy proceduralne dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, stąd też w przedmiotowej sprawie Sąd – wobec zakwestionowania przez organ rentowy świadectwa pracy w szczególnych warunkach - dopuścił dowód z zeznań świadków na okoliczność wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach.

Bezspornym w przedmiotowej sprawie był fakt, że odwołujący się w dniu 1 stycznia 1999 r. posiadał wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat. Odwołujący nie przystąpił też do otwartego funduszu emerytalnego. Sporną okolicznością, stanowiącą przeszkodę do przyznania odwołującemu się wcześniejszej emerytury, o której mowa w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227) było to, czy praca, którą H. K. świadczył w okresie od 21 listopada 1974 roku do 30 czerwca 1982 roku na stanowisku samodzielnego planisty w Wydziale (...) w Fabryce (...) S.A. w G., może być uznana za pracę, o której mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), a więc czy była to praca wymieniona w załączniku do tego rozporządzenia w wykazie A. Organ rentowy stanął na stanowisku, że praca na stanowisku samodzielnego planisty nie jest zatrudnieniem w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Za pracę w szczególnych warunkach uznać należy taką pracę, która spełnia kryteria określone w przepisach w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. – a mianowicie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach wymienionych w wykazie A lub B stanowiących załącznik do rozporządzenia. Zgodnie z wykazem A, dział XIV, pkt 24 cytowanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uważa się osoby wykonujące prace polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz na dozorze inżyniersko-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, a więc m.in. prace związane z obsługą pieców grzewczych, spawaniem.

W niniejszej sprawie z ustaleń Sądu wynika, że odwołujący pracując na stanowisku samodzielnego planisty, nie sprawował czynności kontroli jakości produkcji i usług czy też dozoru inżynieryjno-technicznego nad procesem produkcji w wydziale, w którym był zatrudniony. Nie sprawował też kontroli międzyoperacyjnej w pełnym wymiarze czasu pracy. Do uznania zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach nie wystarcza bowiem praca na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace w warunkach szczególnych; pracownik musi wykonywać czynności wskazane w pkt 24 działu XIV cyt. rozporządzenia. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd nie dopatrywał się w pracy odwołującego czynności kontroli jakości procesu produkcji lub bezpośredniego dozoru inżynieryjno-technicznego. Bezpośredni dozór techniczny nad procesem produkcji sprawowany był przez mistrzów i brygadzystów, zaś kontrola jakości przez pracowników działu kontroli jakości. Nie można uznać za czynności dozoru inżynieryjno-technicznego zapoznawania się z planami dziennymi, dokumentacją konstrukcyjną i technologiczną, dostarczania gotowej dokumentacji na poszczególne stanowiska pracy, jak też wydawania poleceń dotyczących dostarczenia materiału do produkcji (na podstawie otrzymanej dokumentacji). W ocenie Sądu w czynnościach wykonywanych przez odwołującego się były pewne elementy kontroli międzyoperacyjnej. Były to czynności związane z liczeniem wykonanych już elementów i udzielaniem informacji o przekazywaniu ich do dalszych etapów produkcji. Nie była to jednak praca świadczona stale i w pełnym wymiarze. Należy podkreślić, że odwołujący wykonywał też czynności związane z prowadzeniem dokumentacji (wypełnianie harmonogramów, sporządzanie kwitów zdawczo-odbiorczych). Odwołujący spędzał w pomieszczeniu biurowym od 2-3 godzin dziennie. W związku z powyższym Sąd stanął na stanowisku, że zatrudnienie odwołującego się na stanowisku samodzielnego planisty w okresie od 21 listopada 1974 roku do 30 czerwca 1982 roku nie było pracą w szczególnych warunkach.

Dodać należy, iż tutaj Sąd w wyroku z dnia 18 lipca 2012 r. sygn. akt IV U 480/12 również nie uznał za pracę w warunkach szczególnych podobnego zatrudnienia na stanowisku planisty wydziałowego w Wydziale (...) (...) w G. (apelacja w tej sprawie została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt III AUa 1481/12).

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd - na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz powołanych przepisów prawa materialnego - oddalił odwołanie jako bezzasadne.